



Nro. 39.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY  
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken November 13-ik napján 1812-dik  
esztendőben.



*B é t s.*

**E'** folyó Sz. András Havának 8-dik napján a'  
Sz. István Apost. Magyar Király Rendjének in-  
nepe tartatott a' Csász. Kir. udvarban nagy pom-  
pával, mellyen Eő Cs. és A. K. Felsége *Albert Szak-*  
*szóniai Kir. és Tesseni Hertzeggel*, az itt lévő  
Nagy keresztes Commendátor, és Kis keresztes  
vitézekkel együtt, mindnyájan ezen Rendhez illen-  
dő köntösükbe felöltözve, dél előtt tizenegy óra-  
kor, az udvari tiszteteknek szolgálatjok, és a' Cs.  
Kir. testőrző nemes seregeknek paradirozások  
mellett az, udvari nagy templomba, szent mise  
halgatására mentek. Annak végződése után, Eő  
Cs. és A. K. Felsége, *Albert Szakszóniai K. Her-*  
*zeggel* együtt, a' Cs. várnagy szájába mentek,

és ott mind az Eő Felségek, mind a' Sz. István Rendjének, a' Commendátoroknak, és Kis Kereszteseknek külön rendelt táblákhoz ülven, szép éneklés és muzsika szóllások alatt ebédéltek. A' Fels. Császárné, *Mária Beatrix* Fels. annyával, és a' több Cs. Kir. Eő Hertzegekkel 's Hertzeg Asszonyokkal együtt jelen vóltak ezen nevezetes innep napon; a' több jelen vólt úri személyeknek számokra is karok vóltak építve azon szálában.

### *Frantzia Birodalom.*

A' Frankfurti Frantzia újság levelekben azokról a' Fr. Ex-Generálokról és tzimborás társaikról hozatott szententzia, a' kik a' múlt October 23 ik napján a' Politzia ministert, a' politzia Praefectust, és a' városi Commendánst megtámadták, 's annál fogva a' közönséges tsendeséget megháborítani igyekeztek, rövideden elő adatik. *Mallet* Ex Brigadiros Generális a' Status belső tsendességének meg háborításáért halálra és minden jószágának confiscaltatására szententziáztatott; hasonlóképee *Lahorie* és *Guidal* Ex Generálisok, is *Soulier* batallion Commendáns; *Steenhauwert*, *Borderieux*, és *Piqueret* Kapitányok; *Fessart*, *Lefebure*, *Regnier*, és *Beaumont* hadnagyok; *Rateau* Káplár, és *Bocchéiampe* Status fogoly, mindnyájan meg győzöttetvén arról, hogy ők *Mallet* Ex-Generálisnak tzimborás társaik vóltak. — Tízen szabadon botsáttattak. — Ez az eltenek hozatott törvényes szententzia October 30-ik napján minden úttzákon kiragasztott, 's azon napon délután a' Grenelle nevezetű mezőn el is vettek jutalmokat. — Az első tudniillik *Mallet* leg nagyobb bünösnek találtatott,

mivel ő a' Kormányszéket és a' mostani dynastiát, az az, uralkodó familiát meg változtatni, a' polgárokat és lakosokat zenebonára indítani és a' Csász. hatalom ellen fegyvert fogni igyekezett. A' többiek azért ítéltettek halálra, mivel ő vele tzimboráskodtak.

A' *Gazette de France* tzmű Párisi Zsurnálban egy különös dolog találtatik, melly abból áll, hogy a' Frantzia Flandriában egy *Chesquiere Virginia* nevű bátor hajadon leány, 1806-dik esztendőben testvér bátyját, kinek nem a' katonára életre, hanem inkább a' tanulásra vóit kedve, a' conscriptziótól felváltotta, 's helyette szüleinek engedelmével katonává lett. Az elmarsirozásnak idején, testvér bátyja köntösébe felöltözve, kihez mind testeállítására, mind ábrázatjára nézve nagyon hasonlított, a' 27-ik línea regementhez ment, 's annál hat esztendőig szolgált. — A' Wágrami verekedés után, mivel a' Duna vizébe esett kapitányát a' veszedelemből kiszabadította, strázsamesterré tétetett; Portugalliában a' Lizbona mellett Május 2 ik napján esett verekedésben, a' hol a' Fr. hadi seregeket az Abrantesi hertzeg (Marsal Junot) kommandirozt, a' maga ellenségtől körül vétetett Obersterét, hat önként válalkozott Fr. katonákkal a' rabságtól meg mentette, és két insurgens tiszteket elfogott, de maga a' bal karján sebet kapott. Mivel ugyan ezen verekedésben a' bal oldala bajonettel megszurattott, az Almejdai, 's onnan a' Burgosi ispotályba küldetett, a' hol kapott sebe meg gyógyúlt. De azután egy nyavalyába esvén, kivilágosodott, hogy ő nem fegyverviselésre, hanem fonásra, szövésre, és főzésre teremtetett személy legyen;

arra való nézve azon Obersterétől, a' kit ő az ellenség markából kiszabadított, mutatott vitézségének bizonyos tanúbizonyságát nyervén, szülőihez vissza kísértetett. Ilyen históriák nem egyszer hanem többször is történtek a' Frantzia revoluzionális háborúban.

#### *Orosz Birodalom.*

A' Párisi Moniteur, a' *Napoleon Császár* parantsolajából közönségessé tette azt a' szententziát, mellyet a' Moskauban kineveztetett katonai ítélő szék azok ellen a' gonosz emberek ellen hozott, a' kik azon hajdani népes rezidenziát, September 14-ik, 15-ik és következő napjain meg gyújtották. Ezek közzül 26 ember az ítélő szék eleibe idéztetvén és tízen bűnösöknek találtaiván, halálra szententziáztattak, 16-an pedig, a' kikről meg nem lehetett mutatni, hogy ők is kezekben hordták volna a' gyújtogató eszközöket, vissza vitettek a' tömlőtzebe, és hogy senkinek se árthassanak, tovább is abban foguak őriztetni.

Ez a' Frantzia Generálisokból, Obersterekből 's nevezetes fő tisztekből álló hadi Commissio maga eleibe vitetvén azokat a' gonosz embereket, a' kik Moskau városát meg gyújtották, mind azokat a' dolgokat, mellyekkel vádoztattak eleikbe rakta, a' tanúkat meg halgatta, és a' gyújtó eszközöket, úgymint kanótzokat, rakétákat, fosforos üvegeket, kénköveket, 's több így nállok találtató gyújtó eszközöket, nékiek meg mutatta.

Az ő vallástételekből azt ítélte a' Commissio, hogy az Oros Kormányzék azon veszedelmes környülalításokból, mellyek közzé maga

magát tisztította, ki nem menekedhetvén, és azt is előre ellátván, hogy a' Frantzia győzedelmes seregeknek Moskauba való bémeneteleket meg nem akadályoztathattya; már három hónappal annakelőtte azt vegzette, hogy maga védelmezésére rendkívül való, és minden pallérozott nemzetektől megvettezett gyújtó és pusztító eszközökkel éllyen, hogy ezen végre egy *Schmit* nevű Anglus Doktornak, Mechanicusnak, és Machinistának tanátsával élt, a' kit a' múlt Majus hónapnak első napjaiban azért hívatott Pétersburgba, hogy őket ártalmas feltételekben segítse; hogy ez az Anglia Országi ember a' Woronzowi kastélyban Moskautól hat verstre a' Kalugai úton, több nevezetes tisztviselőkkel conferentziát tartot; hogy azon kastélyba 10 gyalog és 12 dragonyos katonákból álló tsapat küldetett a' végre, hogy a' nevezett Anglus titkos foglalatoságait eltitkollya, és hogy azoknak látására a' kíváncsi embereket ne botsássa.

Azt is vallották azok a' gonosz emberek, hogy az az Anglus machinista olly nagy levegőbéli hajót készített, mellyben mindenféle ron-tó és égető alkotmányok voltak elrejtve; hogy a' Frantzia seregek Moskauba való bémenetelek előtt, hét igen nagy, és puskaporral megtöltött hordók küldettek Worontzowba, mellyeket az említett Mechanikus munkájának készítésére fordítani igyekezett; hogy ezek a' készülétek egyedül annak a' ballonnak tsinálására tétettek, és hogy a' Woronzowi kastélyba, hívatott mester emberek egyedül tüzi eszközöknek, és más gyújtó alkotmányoknak készítéseben foglalatoskodtak; hogy az Orosz fő Kormányzék azon eszkö-

zöknek és alkotmányoknak készítésekre kívánta-  
tott költséget maga adta; hogy Gróf Rastopsin  
azon városnak kormányzója, a' *Moshaiski* ve-  
rekedéstől fogva a' Frantzia Armádiának oda-  
léendő bizonyos bémeneteléről meg lévén győ-  
zettelve, eltökéllette magában, hogy azon vá-  
rost tűz által elpusztítsassa. Továbbá, hogy ő  
az *Ostrog* és *Yamou* nevezetű tömlőtzőket, mel-  
lyekben 800 gonosztévők fogva tartattak, felnyit-  
tatta, 's töllők azt kívánta, hogy ók a' Fran-  
tziáknak oda való bémenetelek után 24 órával  
a' várost gyújtsák meg; hogy Orosz hadi tisz-  
teknek 's köz katonáknak és policia agenseknek  
meg volt titkon parantsolva, hogy elváltoztatott  
ruhákban Moskauban maradjanak, adjanak jelt  
azon város meggyújtására, 's igazgassák a' gyúj-  
togatókat; hogy Rastopsin Kormányzó mindeu  
tűzölő eszközöket October 14-ikén reggel onnan  
elküldetett s. a. t.

Minekutánna a' Commissio eleibe idéztetett  
bűnösök, és az ő mentségek is meghalgattak,  
és a' bírák elől kiküldettettek volna, voksolásra  
ment a' dolog, és a' mint már fellyebb is meg-  
jegyzettük, 10-en közzülők halálra, 16-an továb-  
bi tömlőtzőtetésre ítéltettek.

#### *Spanyol és Portugallia Országok.*

A' hadi dolgokra ügyelő Frantzia ministeri-  
um, következő hadi tudósításokat tétetett kö-  
zönsegessé. Ezen Ország északi részében az  
Angliai és Portugalliai armádiák közt esett ve-  
rekedés után, a' Frantzia hadi seregek szép ren-  
del és minden veszteség nélkül Valadoliden ke-  
resztül *Burgosba* vonták magokat vissza. Gene-  
rál *Clausel* a' Frantzia armádiának szükségéről

gondot viselni, és az ellenséget minden lépésében's nyomásában meg akadályoztatni tudta, még pedig olly képen, hogy Lord *Wellington* sohol meg nem támadhatta a' Fr. Ármádiát, hanem végtére minden erejét a' Burgosi vár ellen fordította; de mind ekkorig sem boldogúlhatott. Mivel a' múlt September és October hólnapokban segítő seregek mentek a' Frantzia Ármádiához, azon igyekezett, hogy az ostromló ellenséget megtámadván, azon várat a' meg szállás alól felszabadíthassa, és tsak azt várja, hogy az északi, a' déli ármádiák, és annak dereka magokat a' Spanyol Király vezérlése alatt öszve kaptólhassák, mihelyt erről tudósíttatni fog Generál *Clauzel*, mingyárt megtámadja az ellenséges ármádiát. — A' Kasztiliai lakosok nagyon bosszónkódnak, hogy a' Madritban elfoglaltatott dolgok Rodrigoba vitettek, és hogy az élet minden tartományokból Portugalliába küldetik, a' melly intézetekből azt lehet ítélni, hogy a' Spanyol Országban való megmaradáshoz magoknak az Ánglusoknak sints reménységek. Ennekfelette mivel semmiért sem fizetnek kész pénzt, hanem tsak recepissét adnak, a' parasztnak tellyeséggel nem tettik.

Egy Bayonnei Párisba küldött tudósítás azt tartya, hogy *Josef Napoleon* Király, a' Frantzia ármádiának derekával, és a' déli ármádiával előbre nyomúlván, Lord *Wellington* a' maga szándékát meg változtatta, és mivel a' Burgosi erősségnek ostromlásában is sok embert vesztett, azt félbe hagyta. A' Spanyol Király vezérlése alatt lévő Spanyol hadi seregek nagy buzgóságtól lelkesíttetnek, ágyúink rettentők, és jói ki

vannak tanítva lovas katonáink. Hertzeg *Albúfera* (Marsal *Süchet*) Valenciában maradt, és a Sziciliából jött expedíziót zabolán tartya, melly csak néhány szempillantatig mutatta magát, 's azután az Alicantei kőfalak mellé bűjt.

A' Spanyol Országban esett újabb hadi történetekről következő tudósításokat adott ki a' Frantzia Monitór :

*I. A' Spanyol Ország északi részében való Fr. Armádiáról.* A' Salamanca mellett történt dolgok után, a' Biskayai tartományban, és az északi Armádia háta megett is különbkülönbféle hadi történetek estek. A' Portugalliai Armádiának hátrálásáról, és azokról a' készülletekről, mellyeket az ellenség tett vala, *Caffarelli* Generál tudósíttatván, szükségesnek ítélte a' vezérlésére bízott Fr. hadi seregeket azonnal öszve gyűjteni, és ha a' szükség kívánná azokkal előre nyomulni. E' végre minden Biscajában kommandirozó Generálisoknak parantsolatot küldött, különösen a' Bilbaoban kommandirozó *Rouget* Generálnak meg parantsolta, hogy azon várost mingyárt hagygya oda, és minden késedelem nélkül marsirozzon *Vittoriába*.

Mindjárt végbe is vitte ezt a' parantsolatot, és már az ispotályok is kiüresíttetek, a' midőn az északi armádiának nevezett vezérétől, a' ki a' Portugalliai armádiától kedvezőbb tudósításokat vett vala, ellenkező, és a' Bilbaoban való további megmaradásra parantsolatot vett. De mivel már akkor Generál *Rouget* onnan elment, hogy a' Generál *Caffarelli* parantsolatjának annyira, a' mennyire lehet engedelmeskedjen, *Durangoban* meg állott, mellyet a' most nevezett



vezér is helybe hagyott, 's egyszersmind parancsolatot küldött hogy *Bilbaoba* ugyan vissza ne menyen, hanem az ellenséget szemén tartsa, és semmiképen meg ne engedje, hogy oda bé menyen. A' minthogy mingyárt azután, az azon tartományban imitt amott tsavargó insurgensek *Bilbao* ellen indultak, mellyről Generál *Rouget* tudósítatván, azoknak meg kémlelésekre egy tsapatot küldött, melly az azon várost körül vett 5000 főből állott insurgenseket onnan el el űzte, és maga *Rouget* is vissza menvén a' várost elfoglalta, a' hol nagy örömmel fogadtatott minden hadi népe a' lakosoktól.

#### *Hadi Történetek.*

Az *Elchingeni* hertzeg (*Marsal Ney*) *Bogorodskban* van, az *Olasz Országi Vice Királynak* előjáró serege *Troitsában* a' *Dmitrowba* vivó úton fekszik. Azok a' sok régiségek és ritkaságok, mallyeket a' *Moskai* várban, az úgy nevezett *Kremelben* találtak a' *Frantziák*, *Párisba* küldettek, a' *B. Sz. Máriának* merő aranyból készített, és gyémánt kövekkel megrakott álló képe is oda vitetett.

Nagy nehezen lehetett azon 30 ezer beteg és sebes *Orosz katonák* között, a' kik a' *Moskai* ispotályokban fekütek, 's oda égtek, 4000 ret attól a' kegyetlen haláltól megmenteni. Az *Orosz Ármádia* maga sem hagyja helyben *Moskau* városának megégettetését, magok is irtódnak az *Oroszok Gr. Rastopsinnak* iszonyúságától, a' ki a' mellette volt *Anglus Commissáriusnak Wilsonnak* tanácsával élt.

A' *Reggioi Hertzeg* (*Marsal Oudinot*) a' ki a' *Smolenski* ütközetben nagy sebet kapott, ab-

ból Wilnában meg gyógyúlt és már semmi baja nintsen. (Ez a' Fr. nagy hős az Austerlitzi verekedésben is kemény sebet kapott az egyik oldalán, és ide Bétsbe hoztatván itt gyógyított meg. Mivel azon véres ütközetben vitézi bátorsága által magát meg különböztette, még beteg ágyában Generálisnak tétetett.)

A' Smolenski, és a' Moskaui verekedéseket környülállásosan ki fogja a' Generál Stáb nyomtatásban adni, és azokat nevenként elő számlálni, a' kik azokban magokat mások felett megkülönböztették. — A' Kremelt 30 ágyúkkal rakták meg, a' magazinok és tábori sütő kementzék abban vannak. — Gr. *Rastopsin* a' maga Moskau mellett lévő nyári mulató palotáját is maga meggyújtotta 's földig leégettette.

Néhány közönséges újság levelek ekként írják le az ő életét: Gróf *Rastopsin* egy régi Orosz familiából származott ember; sem az ő ősei, sem még most is élő 81 esztendős atya meg nem különböztették magokat a' közönséges hivatalokban, és még most is egyik jószágában él. Ez a' magát Moskau városának megégettése által híressé tett Gróf *Rostopsin* 21 esztendős korában az Orosz Csász. testőrző seregnél Hadoagy volt, 1787 és 1788 ik esztendőken Berlinbe utazott, és ott való mulatása alatt őtet az atya is meglátogatta. Ő maga Frantziául és Németül jól beszél, de az atya az Orosz nyelven kívül mást nem ért, nem is beszél. *Berlinben* az akkori Orosz Császári Követnek Gróf *Romanzow Serginek* (a' mostani külső dolgokra ügyelő Orosz Minister testvér bátyjának) a' Brandenburgi kapunál lévő szép palotájában lakott, és mivel

eleven és tüzes ifjú vólt, nagy kedvességben vólt a' Követnél. *I. Pál* Orosz Császár uralkodása alatt nagy szerentsét tett annyiban, hogy külső dolgokra ügyelő miniszternek tétetődött, minden Orosz nagy rendek tziemerével felékesített, és édes attyával együtt Grófi rangra emeltetett. Da ezen szerentséje sokáig nem tartott, a' nevezett Császár kegyelméből ki esvén, számkivetésbe kü detett. Végtere a' most uralkodó Császár *I. Sándor* kegyelmébe felvótetvén Moskaui Generál Gubernátorrá tétetett. Melly hivatalját miként viselte és végzette légyen, azon fő városnak szomorú sorsa bizonyítja.

*Újabb hadi Tudósítások.*

A' Pári Moniteurnek első Novemberi darabjában; a' *Frantzia nagy Armádiának 24-ik bulletinje*, az az, *hadi Tudósítása* kihirdettetett, melly következőképen adatott ki Moskauban October 14-ik napján: „Generál Báró *Delzons* Dmitrow ellen ment, a' Nápolyi Király az előjáró sereggel a' Nára folyóvíz mellett, az ellenséggel által ellenben állott, a' ki abban foglalatoskodott, hogy a' maga armádiáját a' tartománybéli insurgensekkel meg szaporíthassa, 's megerősíthesse.

Azok az Orosz hadi seregek, mellyek *Moldvában* táboroztak, *Tormaszow* Generál armádiájához kaptoltattak. — A' Finnlandiai hadi seregek Rigába kiszállottak, 's onnan kitsapván, a' 10 ik Fr. armádiát megtámadták, de vissza vettek, 's 3000 ember esett közzülök fogságba. Még eddig semmi hivatal szerént való tudósítás ki nem adattatott ezen fényes győzedelemről, melly nagy dicsőségére szolgál *York* Prusszus Generál Lajtizantnak. — Minden sebes katoná-

ink *Smolenskbe, Minskba és Mohilewbe* vitettek, a' kik közzül sokan meg gyógyútván ismét regementjeikhez mentek.

Sok Péterburgi és Moskaui magános levelezésekből ki lehet az Orosz Birodalomnak jelenvaló állapotját tanulni. Mivel a' Moskau ellen végzett plánum titokba tartatott, az oda való nemes és birtokos lakosok semmi féltő kintseiket és vagyonjaikat másuvá nem vihették. — A' Fr. Iadzsinörök Moskau városának plánumát lerajzolván, úgy találták, hogy annak 9/10 része megégett, és tsak 1/10 része menekedett meg a' tűztől.

A' Frantzia Zsurnálokban egy Moskaui 12-dik Octoberi magánostudósítás található, mellynek rövid foglalattya a' következőkből áll: — „Ma reggel, úgymond, igen szép revü vagy katona mustra tartatott a' *Kremel* mellett, mellyben *Napoleon Császár*, a' rendbe állott katonaság közt fel 's alá lovagolván, sok tisztekkel és köz emberekkel beszéllett. Az idő igen szép vólt. — A' honnyaikba vissza jött Moskaui lakosok felette nagyon kárhoztatták, sőt átkozák azokat az embereket, a' kik azon várost meg gyújtották, vagy meggyújtani parantsolták és megégették. Minden nap sok bor és pálinka találtatik az oda való pintzékben; a' város környékén lévő számos nyári mulató paloták sérthetetlenül maradtak, a' mellyekben a' Fr. katona tiszteknek és köz embereknek jó kvártélyok van, téli köntösök is készitettek számokra, de azokra, kedvező lévén az idő járása, még eddig semmi szükségek nem vólt; sok sikározó kortsolyák, és szánok vagy szánkák tartatnak készen, mellynek jó hasznát fogja az ármáda venni. A' Frantzia seregek igen egészségesek, kevés betegek vannak az ispotályókban.